

Fullmäktige 28.04.2025 § 40

§ 40

Rapportering om genomförandet av målen och åtgärderna i programmet KulturEsbo 2030 för perioden 2021–2024

Beredning och upplysningar:
Tommila Susanna
Ruhkala Helena
Torniainen Marika
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar rapporten i redogörelsen för kännedom om genomförandet av målen och åtgärderna i programmet KulturEsbo 2030 under fullmäktigeperioden 2021–2024.

Behandling

Beslut

Fullmäktige:
Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Redogörelse

KulturEsbo 2030 är ett stadsomfattande program som godkändes av fullmäktige den 9 november 2015 och den uppdaterade versionen godkändes den 24 januari 2022. Programmet grundar sig starkt på Berättelsen om Esbo och på samutveckling med experter, organisationer och kommuninvånare.

Eftersom Esbo har en gemensam strategi, Berättelsen om Esbo, kallas de framtida riktlinjerna för kulturen KulturEsbo 2030. Berättelsen om Esbo ställer upp stadsomfattande mål och KulturEsbo 2030 fastställer metoder för att svara på målen tväradministrativt.

Syftet med programmet KulturEsbo 2030 är att främja samarbetet såväl inom staden som med kommuninvånarna och samarbetspartnerna. Detta ger aktörerna och verksamheten en gemensam värdegrund och riktlinjer som kan förverkligas med utgångspunkt i kulturens och konstens perspektiv. Programmet har på ett genuint sätt ökat det tväradministrativa samarbetet.

Programmet har också som uppgift att utmana alla att tänka längre in i framtiden genom att beakta helheten. Betydelsen av gemensamma mål och framtidsriktlinjer för välfärd, livsmiljö och attraktionskraft har ytterligare förstärkts i och med stadens nya organisation och resultatområdet för livskraft.

Förändringar i omvärlden

Efter uppdateringen av KulturEsbo 2030 har omvärlden och världen förändrats avsevärt. Exakt en månad efter uppdateringen av programmet inleddes kriget mellan Ryssland och Ukraina, vilket har påverkat den allmänna känslan av trygghet och ökat behovet av integrationsåtgärder för personer med ett främmande språk som modersmål. Social- och hälsovårdsreformen år 2023 och reformen av sysselsättnings- och näringstjänsterna som trädde i kraft den 1 januari 2025 medförde stora förändringar i kommunernas servicestruktur och den åldrande befolkningen har ökat behovet av kulturtjänster som stöder seniorernas välfärd. I samarbete med välfärdsområdet har man utvecklat nya, innovativa tjänster för att bemöta behoven hos de äldre. Hållbar utveckling har blivit en allt viktigare faktor i planeringen och genomförandet av verksamheterna. Digitaliseringen fortsätter att göra framsteg inom alla livsområden, och införandet av ny teknologi, i synnerhet artificiell intelligens, skapar nya möjligheter och utmaningar för våra verksamhetssätt. Dessa har beaktats genom att öka tjänsternas tillgänglighet. Sammantaget stärker många av åtgärderna i programmet KulturEsbo 2030 känslan av gemenskap och den trygghet den medför, något som blir särskilt viktigt i ett föränderligt och osäkert världsläge.

Till de stora förändringarna i Esbos stadsmiljö hörde färdigställandet av andra skedet av Västmetron år 2022 samt ibruktagandet av snabbspårvägen Jokerbanan år 2023.

Programmet KulturEsbo 2030 styr verksamheten mot år 2030. Det värde som konsten och kulturen bygger upp sträcker sig ändå långt in i framtiden, och därför riktas blickarna i programmet även mot horisonten – mot år 2050. I och med att den nya Berättelsen om Esbo blir klar inleds utformningen av det nya KulturEsbo-programmet 2040.

Bakgrund till rapporteringen

Programmet drar upp riktlinjer för hela staden ur kulturens och konstens synvinkel. Kultur överskrider och genomtränger sektorsgränserna i samhället, både socialt och ekonomiskt. Kulturtjänsterna och kulturmiljön främjar bevisligen välfärden, ökar stadens livskraft och stärker stadens image. Esbo har möjlighet att profilera sig ännu tydligare som en stad där kultur och konst spelar en synlig roll i stadsutvecklingen och i arbetet för invånarnas välfärd.

Målen i programmet KulturEsbo 2030 som godkänts av fullmäktige genomförs av sektorerna och resultatenheterna. Beslut om åtgärder som stöder målen fattas i expertnämnderna samt som en del av den normala förvaltningen och budgetbehandlingen. Genomförandet av programmets åtgärder och mål förutsätter att olika sektorer förbinder sig till samarbetet. Hur målen har uppfyllts rapporteras varje fullmäktigeperiod till kulturnämnden och fullmäktige. Den föregående rapporten behandlades av fullmäktige 24.1.2022 § 8.

För rapporteringen av målen och åtgärderna skickades en enkät till stadens olika sektorer, tväradministrativa utvecklingsprogram och samarbetspartner. Svar inkom från koncernförvaltningen, stadsmiljösektorn, sektorn för fostran och lärande, resultatområdet för livskraft samt från Enter Esbo. Denna rapport har sammanställts utifrån svaren i enkäten. I rapporten presenteras först hur målen har uppnåtts och därefter beskrivs de åtgärder som har stött målen. Det är glädjande att konstatera att arbetet har gått framåt och att många av målen samt de åtgärder som stöder dem har förverkligats.

Målen för programmet KulturEsbo 2030:

1. Kultur främjar tillgänglighet och trygghet
2. Kultur hjälper till att förnya kompetensen
3. Kultur är en del av den invånarorienterade stadsutvecklingen
4. Kultur tryggar samhällsfreden och bygger upp gemenskapen
5. Kultur uppmuntrar till ett överraskande grepp och risktagning

Närmare beskrivningar av målen finns på sidorna 14–15 i det tryckta programmet:

Åtgärder i programmet KulturEsbo 2030:

1. Stadsmiljön utformas som en visuellt sammanhållen helhet för invånarna
2. Stadsmiljön stärker invånarnas välbefinnande
3. Mångsidig och kreativ sam användning av lokaler
4. Esbo stadsmuseums expertroll stärks
5. Biblioteket är en öppen lärandemiljö där besökare lär av varandra
6. En hållbar stadskultur är närvarande i invånarnas närmiljö
7. Mätning av kulturens ekonomiska genomslagskraft
8. Kultur stärker stadens image och livskraft

Närmare beskrivningar av åtgärderna finns på sidorna 16–18 i det tryckta programmet.

Rapportering om målen

Centrala värderingar i Berättelsen om Esbo och KulturEsbo 2030 är invånarorientering, jämlikhet och ansvarsfullhet. Målet är en hållbar framtid, både ekonomiskt, ekologiskt, socialt och kulturellt.

Varje kommuninvånare ska ha lika möjligheter att utöva hobbyer och förnya sin kompetens. Man har svarat på detta mål genom att erbjuda många avgiftsfria tjänster, av vilka en del är digitalt tillgängliga oberoende av tid och plats. Tyngdpunkten har särskilt legat på barn, unga och äldre personer samt på att beakta tillgången till kulturtjänster i olika stadsdelar.

I många fall har det tväradministrativa utvecklingsarbetet skett i samarbete mellan stadens olika sektorer och expertorganisationer, samarbetspartner och invånare.

Tjänster som har planerats gemensamt bygger upp gemenskap och förebygger marginalisering i alla ålders- och socialgrupper. Stadens fördomsfria och uppmuntrande förhållningssätt uppmuntrar såväl samarbetspartner som serviceanvändare till ett överraskande grepp och risktagning. Stadens beviljade kulturunderstöd har främjat konstens mångfald och områdenas livskraft.

Mål 1. Kultur främjar tillgänglighet och trygghet

Ett av Esbos strategiska mål är att vara Finlands tryggaste stad. Detta mål stöds av rättvisepincipen som står i Berättelsen om Esbo: vi handlar öppet, rättvist, jämlikt, jämställt, humant och vidsynt. Tillgänglighet är en central faktor i planeringen av kulturtjänster. Målet är att kulturtjänsterna ska nå ut till så många Esbobor som möjligt. Esbos kulturhus är tillgängliga regionalt, fysiskt, kulturellt och ekonomiskt. Mångfald har beaktats i programinnehållet, som även genomförs utanför kulturhusen i olika stadsdelar.

År 2023 infördes principerna för tryggare rum i Esbos kulturlokaler och tjänster. Principerna utarbetades tillsammans med kunderna och arbetstagarna. År 2025 utvidgas principerna för tryggare rum till att gälla alla lokaler, tjänster, evenemang och mötesrum som är i användning inom Esbo stad. Esbo förutsätter att även etablerade samarbetspartner som genomför stadens kulturtjänster med det årliga understödet som kulturnämnden beviljar följer principerna för tryggare rum och har en tillgänglighetsplan.

Berättelsen om Esbo innehåller en tanke om att varje barn och ung person i Esbo ska ha minst en meningsfull hobby. Kultur-, motions- och biblioteksstigen KULPS för barn och unga har genomförts i samarbete mellan den finskspråkiga undervisningen och småbarnspedagogiken, de svenskspråkiga bildningstjänsterna, resultatenheten för kultur samt resultatenheten för idrott. KULPS har utvecklats genom effektutvärdering, vilket har lett till att tjänsterna används mer aktivt och jämlikt än tidigare inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen i Esbo. Rapporten om pilotprojektet för ledning med genomslagskraft färdigställdes år 2024.

Verksamhetsmodellen Kulturspridning har etablerats inom småbarnspedagogiken. Modellen som utvecklats i samarbete mellan sektorn för fostran och lärande och resultatenheten för kultur erbjuder konst- och kulturinnehåll för barn och utbildningsinnehåll för fostrare. Kulturspridning används i stadens alla egna daghem (166 st.) och dessutom i 94 köptjänstdaghem. Tjänsten når årligen 6 700 barn i Esbo.

Att höra till en grupp och göra saker som är meningsfulla är viktigt för det psykiska välbefinnandet. Hobbystigen i Esbo erbjuder cirka 250 olika avgiftsfria hobbygrupper för barn och unga i årskurserna 3–9 efter skoldagen i skolorna, i närheten av skolorna eller på distans. Syftet är att stöda barns och ungas delaktighet, initiativförmåga, säkerhet och anknytning till samhället och gemenskapen. Hobbyerna planeras utifrån barns och ungas egna önskemål och hobbygrupperna leds av en mångsidig skara aktörer inom e-sport, idrott samt från konst- och kulturfältet. Hobbystigen i Esbo förverkligar undervisnings- och kulturministeriets Finlandsmodell för hobbyverksamhet. I verksamheten deltar 83 skolor och över 2 000 deltagare, av vilka 25 procent är nya utövare som tidigare inte deltagit i någon handledd hobby. Verksamheten möjliggörs av ett smidigt samarbete mellan resultatenheterna för kultur och idrott, sektorn för fostran och lärande samt Esbo lokaler. Dessutom erbjuds unga avgiftsfria biljetter till olika kulturobjekt i Esbo.

Kulturtjänsterna för seniorer har genomförts i samarbete med välfärdsområdet och ett flertal andra aktörer. Seniorbilen Väckky för kultur- och motionstjänsterna till de äldre. Verksamheten genomförs i samarbete mellan motions- och kulturtjänsterna, bibliotekstjänsterna, Omnia och Esbo arbetarinstitut, Västra Nylands välfärdsområde samt organisationer och frivilliga aktörer, där även äldre personer deltar i planeringen av verksamheten. I verksamhetsmodellen Kulturkedjan förs konst- och kulturupplevelser till de äldre och vårdpersonal vid vårdhem, servicehus och -center i Esbo. Till exempel genomfördes år 2023 sammanlagt 92 föreställningar eller workshoppar som fördes till verksamhetsställena i Västra Nylands välfärdsområde med hjälp av Gigue-tjänsten. Esbo har deltagit i projekt inom ramen för det nationella åldersprogrammet (IKO) som anknyter till uppsökande kulturellt äldrearbete, varav projektet IKO2 genomfördes huvudsakligen under år 2023. Under denna period skapades servicevägar med hjälp av vilka man kan hitta de mest utsatta äldre personerna som ännu inte omfattades av andra tjänster eller som hade passiverats till exempel på grund av coronaviruset. Under projektets gång ordnades inkluderande

workshoppar i Mattby, Sökö och Alberga. Projektet genomfördes i samarbete med Västra Nylands välfärdsområde och andra projektpartner var städerna Rovaniemi, Jyväskylä, Uleåborg, Kuopio och Seinäjoki.

Under fullmäktigeperioden 2021–2024 har man fortsatt med tjänsten Kaikukortet, som förbättrar möjligheterna för personer i en ekonomiskt ansträngd situation att avgiftsfritt kunna njuta av konst och kultur. I Kaikukortmodellen samarbetar resultatenheten för kultur med social- och hälsovårdstjänsterna, välfärdsområdet, sysselsättningstjänsterna, föreningarna och församlingarna.

Kulturunderstöd som beviljas av kulturnämnden främjar avsevärt kulturens tillgänglighet. Understöden ökar samfundens verksamhetsförutsättningar och att höra till ett samfund ökar bevisligen invånarnas känsla av trygghet. Understöd beviljas för konst- och kulturföreningar, hembygdsföreningar, läroanstalter för grundläggande konstundervisning samt professionella konst- och kultursamfund. Dessutom delar staden ut understöd för kortare projekt och evenemang som möjliggör mångsidig verksamhet och upplevelser för invånarna runt om i Esbo. Esbobor som fått finskt medborgarskap uppmuntras att bekanta sig med kultur- och motionsutbudet i sin hemstad via Programmet Esbo Medborgare

Mål 2. Kultur hjälper till att förnya kompetensen

Att utöva kultur ökar bevisligen en positiv inställning till lärande och stärker färdigheterna att förnya kompetensen (Upplevda effekter av kulturutövande 2024. Utredningsrapport. Kansalaisfoorumi 2024). I Esbo stöds denna utveckling av ett starkt tväradministrativt samarbete mellan sektorn för fostran och lärande, resultatenheten för kultur och Västra Nylands välfärdsområde.

Esbo stadsbibliotek erbjuder avgiftsfri undervisning i smågrupper för alla åldrar inom olika områden som rör vardagen, samt utrymmen och utrustning för hobbyverksamhet och personlig utveckling. I bibliotekets evenemangsproduktion har man satsat på att möjliggöra kommuninvånarnas och samfundens egna evenemang samt på att öka andelen olika samarbetsbaserade evenemang. I samarbete med sektorn för fostran och lärande och Posten har man utvecklat tjänsten Lentäivät laatikot, där daghemmen i Esbo regelbundet får varierande litteratur som yrkespersoner inom barnbiblioteksarbetet valt ut. I slutet av år 2024 deltog 174 daghemsgrupper i tjänsten.

I Esbo finns 18 läroanstalter för grundläggande konstundervisning som ordnar undervisning i åtta läroämnen inom den grundläggande konstundervisningen. Undervisning utanför grundskolesystemet är avgiftsbelagd och lärarna är utbildade yrkespersoner inom konstområdena. Esbo stad stöder samfund som ger grundläggande konstundervisning med årliga understöd. Den grundläggande konstundervisningen genomförs som ett tväradministrativt samarbete med Esbo stads lokalservice, resultatenheten för kultur och en stor skara kulturgemenskaper. Tack vare en flexibel användning av lokalerna kan undervisningen ordnas nära det egna hemmet. Den utredning om läget för den grundläggande konstundervisningen i Esbo som beställts av staden färdigställdes år 2022.

Webbinnehållet i serviceområdena för kultur erbjuder kulturell information och upplevelser flexibelt oberoende av tid och plats. I produktionen av webbinnehåll samarbetar serviceområdena för kultur bland annat med informationsförvaltningen. Till webbinnehåll hör bland

annat bibliotekens e-material, Tapiola Sinfoniettas strömmade och inspelade säsongskonserter, stadsmuseets historiska material i de virtuella museerna och utställningar samt webbplatsen KulttuuriEspoo.fi.

Projektet Valokeila työnhakuun som riktade sig till invandrade högutbildade kvinnor, genomfördes år 2022 i samarbete mellan sysselsättnings- och kulturtjänsterna samt Esbo stadsteater. Projektets mål var att stärka deltagarnas förmåga att lyfta fram sin kompetens och därigenom främja deras sysselsättning. Projektets resultat har varit positiva.

Förnyelsen av personalens kompetens, såsom ledarskapsutbildningen inom serviceområdet för kultur, har genomförts i samarbete med Aalto-universitetet och Metropolia.

Mål 3. Kultur är en del av den invånarorienterade stadsutvecklingen

Vid resultatenheten för kultur är stadsutvecklingen genuint invånarorienterad. Invånarna engageras i att komma med idéer om kulturtjänster via olika etablerade delaktighetsgrupper, såsom invånarföreningar. Dessutom erbjuder staden lokaler på olika håll i Esbo för att presentera invånarnas kreativa verksamhet.

Lippulaivabiblioteket öppnades i Esboviken år 2022. Biblioteket planerades tillsammans med invånarna och de centrala utgångspunkterna var hållbar utveckling och gemenskap. Lagstads skolmuseum som hör till Esbo stadsmuseum håller på att utvecklas till en mötesplats med fokus på frivillig och kollektiv verksamhet som museet utvecklar tillsammans med invånarna.

Helheten för KulturHagalund har utvecklats aktivt i samarbete mellan kulturmiljösektorn, koncernförvaltningen, resultatenheten för kultur och invånarna: Museet Leikki och Finlands ur- och smyckesmuseum Kruunu flyttade till nya lokaler under åren 2021 och 2022. I samband med gårdsrenoveringen vid utställningscentret WeeGee förnyades det gemensamma gårdsområdet för WeeGee, museet Leikki och Finlands ur- och smyckesmuseum Kruunu. Esbo kulturcentrums tväradministrativa utvecklingsprojekt påbörjades år 2024.

Esbo stads principer för offentlig konst har etablerats som en del av den regelbundna tväradministrativa verksamheten. Den tväradministrativa arbetsgruppen för offentlig konst som inrättats genom stadsdirektörens beslut har till uppgift att säkerställa att sektorerna har information om kommande och pågående projekt inom offentlig konst samt att sörja för informationsflödet mellan sektorerna. I Esbo finns cirka 800 offentliga konstverk och invånarna engageras också i valet av dem. Offentliga konstverk finns inte bara i utemiljöer utan även i stadens olika lokaler, såsom sjukhus, daghem, servicehus, simhallar och metrostationer. Konst är ett av de centrala sätten att bygga upp områdesidentitet och skapa intressant och meningsfullt innehåll i offentliga rum.

Mål 4. Kulturen tryggar samhällsfreden och bygger upp gemenskapen. Människor tillbringar allt mer tid i virtuella miljöer, vilket lyfter fram stadsutrymmenas och stadens kulturtjänsters roll i att skapa känslan av gemenskap.

Stadens offentliga rum är som bäst platser där olika människor vill mötas och tillbringa tid tillsammans. De kulturtjänster som staden producerar tillsammans med sina samarbetspartner stärker i bästa fall självkännedom och interaktionsfärdigheterna, främjar

hobbyutövarnas sociala relationer, minskar ensamhet samt stärker känslan av gemenskap och delaktighet.

I Esbo möjliggörs den samhälleliga påverkan av kultur och konst som ett resultat av ett omfattande tväradministrativt samarbete. I planeringen och genomförandet av kulturtjänsterna beaktas stads- och befolkningsstrukturen i så stor utsträckning som möjligt.

Esbodagen är invånarnas gemensamma fest då staden fylls av avgiftsfria evenemang som är öppna för alla. Programmet genomförs tillsammans med Esbo stads olika sektorer, lokala invånare, samfund och företag.

I Esbo ordnas årligen ett brett spektrum av festivaler inom allt från musik till film, som genomförs av samfund som Esbo stad beviljar årsbidrag för. Bland dem finns också mångkulturella evenemang och konstprojekt som främjar samhällsfreden genom att öka den interkulturella förståelsen, interaktionen och toleransen.

Esbo stadsbiblioteks tjänster grundar sig på avgiftsfrihet och erbjuder möjligheter för alla att skapa, uppleva och njuta av kultur. Verksamheten främjar gemenskap och möjliggör invånarnas egna evenemang och tillställningar.

Det aktiva arbetet för att nå personer som av olika orsaker riskerar att marginaliseras omfattar både barn och äldre. Särskilt goda resultat har uppnåtts inom projektet Hobbystigen i Esbo och i IVO2-projektet för uppsökande kulturellt äldrearbete.

Mål 5. Kultur uppmuntrar till ett överraskande grepp och risktagning

Berättelsen om Esbo uppmuntrar till försök och nya former av samarbete. Nya verksamhetsmodeller söks och genomförs modigt i hela stadsorganisationen. Användningen av skol- och bibliotekslokaler har effektiviserats genom ett framgångsrikt samarbete mellan Esbo lokaler, resultatenheterna för fostran och lärande, kultur samt idrottstjänsterna. I programmet för hållbar utveckling har man testat nya koncept, såsom projekten i Keraområdet. Vid resultatenheten för Kultur testades klubbverksamheten KUPLA tillsammans med samarbetspartnerna. Biblioteket har modigt och prisbelönt utvecklat sin verksamhet till ett centrum för lärande, möten och delning: inom delnings- och cirkulär ekonomi behöver man inte äga allt själv. Kreativa lösningar förverkligas över sektorsgränserna, till exempel används bokbussen både som Seniorbil som levererar tjänster till äldre och för att presentera olika funktioner vid stadsevenemang.

Stadens stöd för konst och kultur ökar Esbos livskraft på många sätt. Årliga understöd och stöd för kortvariga projekt och evenemang samt konstnärstipendier som beviljas för yrkeskonstnärer möjliggör konstskapande och förverkligandet av mångsidiga konst- och kulturtjänster.

Rapportering av åtgärder

De ovan beskrivna målen i programmet KulturEsbo 2030 har uppnåtts genom strategiskt planerade åtgärder. Åtgärderna har genomförts tväradministrativt och i samarbete med partner och invånare.

De åtgärder som vidtagits under fullmäktigeperioden 2021–2024 förenas av en strävan att stärka invånarnas välbefinnande och stadens

livskraft. Åtgärderna riktar sig till kulturtjänster och -lokaler som genomförs på ett hållbart sätt och som stöder välbefinnandet, kulturmiljön, kreativa lokallösningar, lärandemiljöer som är öppna för alla samt kulturens positiva effekter på välfärdsekonomin och Esbos stadsimage.

Åtgärd 1. Stadsmiljön utformas som en visuellt sammanhållen helhet för invånarna

Stadsmiljön, såsom gator, parker, byggnader och trafiksystem, är en del av vardagen för alla esbobor. I planeringen av stadsmiljön är ett av målen ofta en fungerande och trivsamt livsmiljö. Den tväradministrativa utvecklingen av KulturHagalund är ett exempel på detta.

Även generalplanen för Esbo 2060 har planerats tväradministrativt och i samverkan med invånarna: generalplanen har bland annat presenterats på invånarkvällar som ordnats i samarbete mellan stadsmiljösektorn, stadsmuseet och stadsbiblioteken.

Stadsmuseet har fungerat som sakkunnig i frågor som gäller kulturmiljö och stadsbild i samband med tillståndsärenden som anknyter till markanvändningsplanering och byggande i Esbo. De gemensamma utlåtandena om planläggningen gällande livskraften har beaktats i planeringen av nya skolor.

Esbo stads principer för offentlig konst har etablerats som en del av den tväradministrativa verksamheten och konsten livar upp allt fler stadsvyer. Verksamheten styrs av arbetsgruppen för offentlig konst.

Livsmiljön påverkar välbefinnandet och Esbos stadsstruktur med sina många grönområden skapar goda förutsättningar för att främja och upprätthålla välbefinnandet: närmiljön och -naturen utnyttjas som lärandemiljö inom småbarnspedagogiken samt inom grund- och gymnasieutbildningen. Dessutom skapar stadsstrukturen i sig goda förhållanden för ledda och frivilliga naturhobbyer.

Åtgärd 2. Kulturmiljön ökar invånarnas välbefinnande

Kulturmiljön fokuserar på kulturarv, konst och historia. Den omfattar exempelvis museer, historiska byggnader och kulturevenemang. Genom dessa bevaras och främjas kulturarvet, tillfällen till kulturupplevelser erbjuds och gemenskapens kulturella identitet främjas.

Esbos kulturmiljöprogram som publicerades år 2022 planerades i samarbete mellan olika sektorer. Programmet skapar en grund för beslutsfattande och skyddsarbete som gäller kulturmiljön. Målet är att identifiera Esbos värdefulla kulturmiljöer och tillsammans med kommuninvånarna och samfunden fundera över hur de kan användas.

I Esbo främjas värnandet om kulturmiljön också genom stadsmuseets verksamhet Adoptera ett monument, där en grupp frivilliga kan ta hand om ett objekt i Esbo som behöver omsorg, såsom ett minnesmärke eller en forntida boplatz. Verksamheten gynnar alla parter: stadens kulturmiljö bevaras, en vårdad livsmiljö ökar invånarnas välbefinnande och de frivilliga drar nytta av de fördelar för välmåendet som en meningsfull hobby medför.

Länsimetro Oy har byggt metrostationerna i Esbo med en högklassig arkitektur och ett visuellt uttryck och med hållbara material. Varje stations arkitektur speglar det omgivande stadslandskapet, bland annat

genom materialval, belysning och offentlig konst. De fem nya metrostationerna i den andra fasen från Mattby till Stensvik färdigställdes år 2022. Arkitekturen och konstverken påverkar både invånarnas välbefinnande och stärker Esbos stadsimage.

Den tväradministrativa planeringen för att utveckla Tarvaspääområdet har inletts i samarbete med Gallen-Kallela museum. Målet är att öka områdets livskraft så att det stöder kommuninvånarnas möjligheter till rekreation.

Åtgärd 3. Mångsidig och kreativ sam användning av lokaler

Sam användningen av stadens lokaler har utvecklats i samarbete mellan Esbo lokaler, resultatenheten för kultur, resultatenheten för idrott och koncernförvaltningen. Samarbetet har resulterat i kreativa lösningar för användningen av lokalerna.

I skolornas lokaler ordnas ett mångsidigt utbud av verksamheter, såsom grundläggande konstundervisning och hobbygrupper. Verksamheten inom hobbystigen i Esbo och den grundläggande konstundervisningen sker till största delen i skolornas lokaler. En del av hobbyverksamheten inom hobbystigen ordnas på distans eller i andra av stadens lokaler, såsom bibliotek.

I biblioteken erbjuds olika tjänster riktade till invånare, såsom traditionell låneverksamhet, ungdomsverkstäder och rådgivning för seniorer. Biblioteken erbjuder också lokalerna för invånare och kunder för att ordna egna evenemang.

Stadsmuseet har tillsammans med sina samarbetspartner utvecklat Lagstads skolmuseum till en mötesplats som fokuserar på frivillig och kollektiv verksamhet och som samfund, läroanstalter och föreningar i Esbo kan använda på egen hand.

Det tillfälliga centret för kultur, motion och försök i Keraområdet har visat vägen för framtidens Kera, som har som mål att utvecklas till ett internationellt föregångsområde för cirkulär ekonomi.

Åtgärd 4. Esbo stadsmuseums expertroll stärks

Esbo stadsmuseum KAMU har fungerat som kulturmiljömyndighet i beredningen av stadens planläggnings-, renoverings- och byggärenden. Stadsmuseet har en expertroll inom det ramavtal som gäller reparation, restaurering och konservering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Affärsverket Esbo lokaler har samarbetat med Esbo stadsmuseum och museiverket i fråga om betydande renoveringsprojekt i Esboområdet.

Stadsplaneringscentralen och stadsmuseet producerade i samarbete en utställning om generalplanen och framtidens Esbo samt publika evenemang i stadsmuseet på WeeGee.

Urkki (kartläggning och inventering av nyare byggnadsbestånd), ett samarbetsorgan för markanvändningen och stadsmuseet samlas regelbundet för att fundera på behoven i anslutning till det nyare byggnadsbeståndet i Esbo. Ett exempel på detta är den heltäckande inventeringen av byggandet från 1980–1990-talen, som genomförs i samarbete mellan Esbo stadsmuseum, miljö- och byggnadstillsynscentralen samt stadsplaneringscentralen.

Åtgärd 5. Biblioteket är en öppen lärandemiljö där besökare lär av varandra

Som ett resultat av det tväradministrativa samarbetet ligger Esbo stadsbiblioteks regionbibliotek vid knutpunkterna för trafiken, och självbetjäningsbiblioteken möjliggör långa öppettider även i mindre stadscentrum i Esbo. Bokbussen Välkky besöker skolor som ligger långt från biblioteken eller som har grupper med särskilda stödbehov.

Bibliotekens lokaler är tillgängliga för kunderna på ett så mångsidigt sätt som möjligt: biblioteket är människornas plattform för evenemang. I biblioteken kan man studera, utöva hobbyverksamhet (verkstäder), arbeta och ordna evenemang.

Pisa-resultaten har visat att barns läskunnighet har minskat i Finland. I Esbo har man svarat på denna utmaning med KULPS-biblioteksstigen, vars mål är att varje skolelev i Esbo besöker biblioteket minst en gång per läsår. Verksamheten är en del av kultur- och motionsstigen KULPS som genomförs i samarbete mellan den finskspråkiga undervisningen och småbarnspedagogiken, de svenskspråkiga bildningstjänsterna, resultatenheten för kultur och motionstjänsterna.

I samarbete mellan sektorn för fostran och lärande och Posten har man utvecklat tjänsten Lentävtä Laatikot, där man regelbundet skickar litteratur som valts av yrkesutbildade inom barnbiblioteksarbetet till daghemmen i Esbo.

Eftersom biblioteken är öppna rum, utvecklas tillgängligheten och principer för tryggare rum kontinuerligt i samarbete med stadens olika sektorer.

Åtgärd 6. En hållbar stadskultur är närvarande i invånarnas närmiljö

Med hållbar stadskultur avses utveckling av stadslivet och stadsmiljön så att den stöder både individernas och miljöns välbefinnande på lång sikt. Detta omfattar bland annat invånarnas delaktighet, beaktande av olika kulturer och biologisk mångfald, cirkulär ekonomi och resurseffektivitet.

I Esbo har en hållbar stadskultur främjats tväradministrativt till exempel genom att aktivt engagera invånarna, utveckla den regionala verksamheten och planera digitala tjänster för olika målgrupper.

Inom konceptet Framtidsberättelser som inleddes 2023 planeras stadskultur kring teman för hållbar utveckling. Konceptet har genomförts tväradministrativt bland annat i samarbete mellan stadsmiljösektorn, sektorn för fostran och lärande, resultatenheten för kultur och invånarna. Resultaten syns till exempel i målningen av underfartstunneln i Stensvik som har skapats gemensamt av boende i servicehus och skolelever.

Närkultur- och projektunderstöden möjliggör invånarnas frivilliga verksamhet i stor utsträckning i olika områden i Esbo, till exempel som en del av Esbodagens utbud och stadsdelarnas egna evenemangsdagar. Stadsevenemang Esbo koordinerar och stöder invånare, samfund och företag i att ordna evenemang under Esbodagen.

Nya understödsprinciper har beretts genom ett omfattande samarbete med samarbetsparterna. De nya understödsprinciperna trädde i kraft

den 1 januari 2025. En stor del av understödsärendena sker i ett elektroniskt system. Vid planeringen av systemet beaktades användarorienteringen i nära samarbete med kunderna.

Esbo stadsmuseum publicerade år 2024 en guide för digitala strategier för utvecklare av museernas digitala tjänster. Målet med verksamhetsmodellen är att styra skapandet av hållbara och samhälleligt effektiva digitala tjänster. Stadsmuseet har i samarbete med sina samarbetspartner producerat digitala innehåll, till exempel 360-visningar av museets utställningar på nätet. Stadsorkestern Tapiola Sinfonietta övergick år 2024 från tryckta programblad till digitala. Som bäst håller orkestern på att övergå till ett digitalt notsystem.

Esbo stad deltar i projektet Estradi som koordineras av Helsingfors stad och där man producerar kulturtjänster för äldre på distans. De tväradministrativt producerade e-hobbyerna på hobbystigen i Esbo möjliggör också hobbyverksamhet för barn och unga som ligger i riskzonen för att marginaliseras.

Principerna för hållbar utveckling beaktas i stor utsträckning i skolornas läroplaner samt i utvecklingen av kulturlokaler och -verksamheten. Bland tjänsteproducenterna inom KULPS kultur-, motions- och biblioteksstug för barn och unga har aktörer såsom Återvinningscentralen och Naturcentret Haltia ingått, och under coronatiden ordnades uppträdanden och verkstäder helt utomhus och i naturen.

Invånarna inkluderades i planeringen av Lippulaivabiblioteket som öppnades år 2022, och de centrala utgångspunkterna var hållbar utveckling och gemenskap: cirkulär inredning genomfördes i samarbete med Huvudstadsregionens återvinningscentral och gemenskapen beaktades i lösningarna för lokalerna.

Åtgärd 7. Kultur som en del av välfärdsekonomin

Att främja invånarnas välbefinnande och hälsa är en genomgående grundtanke i det tväradministrativa samarbetet inom resultatenheten för kultur.

I kliniska miljöer har konst och konstnärlig verksamhet bland annat visat sig minska såväl fysiska som psykologiska symtom och förbättra vårdresultaten (Näkökumia taiteen ja kulttuurin terveystaikutuksista, Sitra 2017).

Kulturtjänsterna mäts och följs upp inte bara med ekonomiska nyckeltal utan även med indikatorer som speglar välbefinnande. TEAviisari (informationssystem avsett för jämförelse) visar riktningen för kommunens och välfärdsområdets hälsofrämjande arbete. Dimensionerna av hälsofrämjande aktivitet (TEA) beskriver kulturverksamhetens olika synvinklar och deras inverkan på främjandet av kommuninvånarnas välbefinnande. I Esbo har kulturens resultat i TEAviisari varit huvudsakligen goda under fullmäktigeperioden. Förbättringar har skett i uppföljningen av faktorer som påverkar hälsa och välbefinnande, i behovsanalysen av befolkningsgrupperna samt i kärnfunktionerna för främjandet av stadsorganisationens hälsa och välfärd. Dessa uppgifter utnyttjas bland annat vid planeringen av kulturförskolan samt i konst- och kulturhobbyer med beaktande av olika målgrupper.

Kulturens hälsofrämjande effekter har även stärkts genom publikt arbete, som innebär deltagande, bildande och konstbaserad

verksamhet som ökar välbefinnandet i mötet mellan publiken och konstskaparna. Det publika arbetet utförs på olika håll i Esbo av stadsorkestern Tapiola Sinfonietta och stadsmuseet. Kulturhusens program och kulturinnehåll som förs ut till olika delar av Esbo syftar till att främja invånarnas välbefinnande, deltagande och integration i samhället. Esbos seniorbil Vääkky för kultur- och motionstjänster till de äldre. Verksamhetsmodellen Kulturkedjan förmedlar konst- och kulturupplevelser till äldre och vårdpersonal i vårdhem, servicehus och servicecenter i Esbo. Kaikukortet förbättrar möjligheterna för personer i ekonomiskt ansträngda situationer att avgiftsfritt kunna njuta av konst och kultur. Tjänsterna genomförs tväradministrativt i samarbete med samarbetspartner och invånare.

I sin helhet har sätten att använda indikatorer som mäter välbefinnandet i resultatområdet för kultur utvecklats under fullmäktigeperioden 2021–2024, och till exempel uppgifterna i enkäten Hälsa i skolan utnyttjas som en del av tjänsterna för barn och unga.

Åtgärd 8. Kultur stärker stadens image och livskraft

Kulturtjänsterna stärker stadens konkurrenskraft och kommuninvånarnas välfärd genom samarbete, modiga försök och kreativt skapande. Verksamhetsförutsättningarna inom de kreativa branscherna utvecklas mellan resultatenheten för näringar och resultatenheterna för Business Esbo och kultur. Denna verksamhet stöds av ett etablerat samarbete med Aalto-universitetet. Aktörerna i Otnäsområdet har fått stöd för att främja ett campus för kreativitet, till exempel genom att bevilja stadens understöd för filmer som producerats av studerande i Esbo.

Stadens internationalism har stötts genom det tväradministrativa samarbetet. Till exempel har sysselsättningen av högutbildade invandrarkvinnor främjats i samarbete mellan kulturtjänsterna och sysselsättningstjänsterna, och så kallade Hello Espoo-evenemang, som ingår i stadens integrationsåtgärder, har genomförts tväradministrativt tillsammans med flera föreningar och andra aktörer. De internationella föreningarnas verksamhet har stötts med stadens understöd, vilket syns i stadsbilden bland annat som nya mångkulturella evenemang.

År 2022 öppnade EMMA – Esbo moderna konstmuseum – en i internationell skala betydelsefull samling av finsk keramik- och glaskonst Collection Kakkonen. Den långvariga konstsamlingen Collection Kakkonen stärker Esbos kulturtjänster som helhet.

De åtgärder och mål som ingår i programmet KulturEsbo 2030, vilka har planerats och genomförts strategiskt i samarbete med andra sektorer, bidrar till att skapa och stärka den lokala identiteten och stadens livskraft. Det tväradministrativa genomförandet ökar kulturverksamhetens genomslagskraft. Kulturen är en attraktionsfaktor som för med sig fler turister till staden, skapar arbetstillfällen och lockar nya invånare. Den höga kvaliteten och mångsidigheten i Esbos kulturtjänster bidrar också till stadens nationella och internationella synlighet. Exempel på detta är de internationellt prisbelönta bibliotekstjänsterna och de utnämningar som stadens orkester och samarbetspartner fått, av vilka det senaste är priset Årets teater som Esbo teater fick.

Beslutshistoria

Förslag

Stadsdirektör Kai Mykkänen

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar rapporten i redogörelsen för kännedom om genomförandet av målen och åtgärderna i programmet KulturEsbo 2030 under fullmäktigeperioden 2021–2024.

Beslut

Stadsstyrelsen:
Föredragandens beslut godkändes enhälligt.

Beslutshistoria**Bilaga****Tilläggsmaterial**

- KulttuuriEspoo 2030 -ohjelma (2015)
- KulttuuriEspoo 2030 -ohjelman päivitetty versio (2022)

För kännedom